

Ik kom dus tot de slotsom, dat de vorming van goed geschoold personeel, bijv. in een staatsopleidingsschool, als helpers bij de toepassing van massage en heilgymnastiek of nog liever bij de physische therapie in het algemeen, aanbeveling verdient. Men zal er echter niet toe mogen overgaan om hen na het stellen der indicatie door den arts, de zelfstandige behandeling der patiënten toe te vertrouwen, ten einde de gevaren, die de geneeskundige verzorging van ons volk bedreigen door de aanstelling van een slag halfweters met min of meer beperkte bevoegdheid, zooveel mogelijk af te wenden. Mij komt het voor, dat een wettig gereguleerde toestand verbetering zal brengen in den chaos, die thans op dit gebied heerscht, en mogelijkerwijze een houvast zal geven om de grenzelooze uitbuiting en kwakzalverij, in dezen tak van geneeskunde gedreven, te beperken. In aansluiting met een en ander zouden ook de eischen der opleiding van dit personeel niet zoo hoog behoeven opgevoerd te worden.

's-Gravenhage, 15 Februari 1913.

A. C. P. PARÉ.

VACCINATIE.

I.

Het komt mij wenschelijk voor om te trachten, het volgens collega VAN EIJK onduidelijke in de wenken, gegeven door de vereeniging van koepokinrichtingen in Nederland, te verduidelijken.

Allereerst een enkel woord over het feit, dat de vroeger aanbevolen prikjes of sneetjes thans vervangen zijn door prikjes of schrapjes. Deze verandering is een groote verbetering. Het is namelijk veel beter, om de inenting met scarificaties door middel van schrapjes dan door middel van sneetjes te doen. Men make met de met vaccinelymphe beladen pen (vaccinostyle van MARÉCHAL) zeer oppervlakkige schrapjes, zóó oppervlakkig, dat slechts een rood lijntje de plaats van het schrapje aanwijst, en wrijf daarna de lympe, die op ieder schrapje is gebracht, even in. Op deze wijze entende, ontstaat geen bloeding, het is minder pijnlijk en het resultaat is oneindig beter dan bij het enten met sneetjes. Men brengt op die wijze de lympe met een grootere oppervlakte in aanraking.

VAN EIJK zegt verder, dat veel artsen het nu zóó opvatten, alsof voortaan vijf prikjes of schrapjes voldoende zijn voor één persoon. In het Koninklijk besluit van 29 Februari 1912 worden voorgeschreven vijf prikjes of schrapjes, in de huid van het entveld gemaakt. Ten einde elken twijfel weg te nemen, of hier bedoeld was, 5 prikjes of schrapjes op het entveld van iederen arm of wel op het entveld van één arm, heb ik omtrent deze zaak de meening gevraagd van den inspecteur der volksgezondheid. Deze antwoordde mij, dat slechts op één arm met vijf prikjes of schrapjes mag worden ingeënt. Bij nadere beschouwing is dit toch ook duidelijk. Er wordt gesproken van het entveld, dus in het enkelvoud. Indien het geoorloofd was, op beide armen in te enten, dan zou in het Koninklijk besluit gezegd zijn „op het entveld van iederen arm”. Er mag dus slechts met vijf prikjes of schrapjes op het entveld van één arm worden ingeënt. Aan het Haarlemsche vaccinatiebureau is daarvoor gekozen den rechter arm, omdat de kinderen bij het opkomen der pokpuisten vaak de gewoonte hebben om zich te krabben en zodoende

de pokpuisten openen, waarvan secundaire infectie, door het inbrengen van allerlei vuil, het gevolg kan zijn, en dit krabben geschiedt gemakkelijker met de rechter dan met de linker hand.

Omtrent het aantal pokken, noodzakelijk om te kunnen verklaren dat een inenting met goed gevolg is geschied, loopen de meeningen nog al uiteen. Toen vroeger nog vijf prikjes of sneetjes op iederen arm werden gemaakt, was bij onderlinge afspraak in de vereeniging van koepokinrichtingen in Nederland bepaald, dat een inenting als geslaagd zou worden beschouwd, als van de tien aangebrachte prikjes of sneetjes, vijf pokpuisten waren opgekomen. Als er minder waren dan vijf, dan werd een supplement-vaccinatie gedaan, d. w. z. er werden nog enkele prikjes of sneetjes aangebracht. Het bleek echter, dat deze supplement-vaccinatie in den regel, niet altijd, zonder resultaat bleef, omdat de opgekomen pokpuisten het kind reeds in meer of mindere mate refractair hadden gemaakt. Thans, nu slechts vijf prikjes of schrapjes mogen worden aangebracht en bovendien het aantal opgekomen pokpuisten op het af te geven inentingsbewijs niet meer behoeft te worden vermeld, verdiende het toch aanbeveling om te bepalen, hoeveel pokpuisten moeten zijn opgekomen om te kunnen verklaren, dat het kind met goed gevolg de inenting tegen de pokken heeft ondergaan. Al weder bij onderlinge afspraak werd dit in de vereeniging van koepokinrichtingen op drie bepaald. Ik geef onmiddellijk toe, dat dit getal willekeurig genomen is, maar een op wetenschappelijke gronden vaststaand getal is niet te geven.

Wanneer dus bij een primaire vaccinatie slechts twee of één of geen enkele pokpuist zich hebben ontwikkeld, wordt een groen vaccinatiebewijs, formulier n^o. 4, afgegeven, waarin vermeld wordt, dat het kind zonder goed gevolg eenmaal de inenting tegen de pokken heeft ondergaan. Deze verklaring is slechts gedurende één jaar, nadat de inenting heeft plaats gehad, geldig.

Deze handelwijze geeft het groote voordeel, dat die kinderen, bij wie een niet genoegzaam aantal pokpuisten zijn opgekomen, na een jaar nog eens worden ingeënt, waardoor veel meer kans bestaat, dat deze herenting goed gevolg zal hebben en op deze wijze het mogelijk te kort aan immuniteit zal worden aangevuld.

Geheel eens ben ik het met hen, die meenen, dat het afdrucken der artikelen van het Koninklijk besluit op de achterzijde der formulieren onnoodig en ongewenscht is.

Haarlem, 16 Februari 1913.

H. VAN DEN BERG.

II.

„Iets anders is, dat veel artsen het nu zóó opvatten, alsof voortaan vijf prikjes of schrapjes voldoende is voor één persoon”, schrijft de heer H. H. VAN EIJK te Boskoop in dit *Tijdschrift* van 15 Februari j. l., bldz. 200. Ik kan daarop antwoorden, dat dit inderdaad de bedoeling der regeering is, zooals mij op mijn desbetreffende vraag door den minister van binnenlandsche zaken bij schrijven van 8 Mei 1912 is bericht. Er mag derhalve maar op één plaats met vijf prikjes of schrapjes worden geënt.

Men heeft dus slechts de helft der entstof nodig van vroeger; hierop dient bij het aanvragen der vaccine te worden gelet. Geschiedt dit aan het